

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Kotilainen, R. 2022. Utopioilla valoa pimeyteen. Turun Sanomat, Kolumni 11.2.2022.

Link to the original publication: <https://www.ts.fi/puheenvuorot/5565301>

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Riina Kotilainen: Utopioilla valoa pimeyteen

KOLUMNI

Onko missään enää mitään järkeä? Kysymys, jota monen alan ammattilaiset ja yrittäjät ovat miettineet kohta kaksi vuotta. On mahdotonta katsoa tulevaisuuteen, kun stressi, yksinäisyys ja epävarmuus muodostavat pysyvän tunnetilan, ja kriisi lyhentää aikaperspektiiviämme.

Yritämme selvittää seuraavasta päivästä, viikosta, kuu-kaudesta. Pelkästään tulevan kesän suunnittelu on haastavaa, eikä vähiten tempoilevien rajoitustoimien vuoksi.

Taide- ja kulttuurialan tulevaisuudesta on piirittynyt lähinnä dystooppinen kuva: enemmän tai vähemmän masentava huominen on tuntunut lähestyvän junan tavoin ilman, että sitä voi pysäyttää. On kuitenkin syytä muistaa, että tulevaisuus ei ole kiveen hakattu ja siihen voidaan vaikuttaa poliittisilla valinnoilla ja päätöksenteolla.

Utopiointi tarjoaakin välttämättömän ja arvokkaan horisontin, joka innostaa ja kannustaa tekemään tulevaisuutta aktiivisesti omilla valinnoillamme.

Utopia on kuvaus toivottavasta tulevaisuudesta. Se ei ehkä voi toteutua sellaisenaan, mutta antaa osviittaa siitä, minkälainen ihanneyhteiskunta tulevaisuudessa voisi olla. Avartava utopia-ajattelu ohjaa näkemään tämän hetken haasteiden yli. Utopioimalla voidaan haastaa radikaalisti yhteiskunnan nykyisiä rakenteita ja asenteita sekä oletuksia niistä.

Omassa utopiassani taide ja kulttuuri muodostavat aidosti suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan peruskallion, jolla on itseisarvo. Niiltä ei odoteta tehokkuutta tai tuottoa eikä niiden vaikutuk-

sia arvioida mittareilla.

Taiteeseen ja kulttuuriin luotetaan. Ammattilaisia arvostetaan, ja on itsestään selvää, että heille maksetaan korvaus tehdystä työstä. Alalla on tarvittavat resurssit eikä taiteen ja kulttuurin olemassaoloa tarvitse perustella. Kenenkään ei enää tarvitse kuulla "menkää oikeisiin töihin" -kommenttia.

Meillä jokaisella on oikeus uskoa tulevaisuuteen – jotta elämässä olisi jotain järkeä. Se saa tekemään töitä paremman huomisen eteen. Vaikeina aikoina tulevaisuususkoa pystyy ylläpitämään kuitenkin vain tiettyyn pisteeseen asti.

Pitkittynyt koronakriisi, eri alojen epätasa-arvoinen kohtelu ja hallituksen tuleville vuosille kaavailemat leikkaukset kulttuuribudjettiin vaikuttavat väistämättä siihen, että taide- ja kulttuurialan tulevaisuus on ollut kateissa. Poliitikkojen puheet ja kosmeettisilta näyttäytyneet toimet ovat synnyttäneet lähinnä turhautumista ja lannistumista. Suunnitella ei ole uskaltanut – tai edes enää jaksanut – koska tunne siitä, että tulevaisuuteen ei voi luottaa, on ollut vahva.

Kriisit muuttavat arvoja – ainakin hetkellisesti. Pandemian alussa solidaarisuus ja toisten auttaminen korostuivat, kun taas nyt kansa on enemmän tai vähemmän kahtiajakautunut. Raha merkitsee edelleen, ja pandemian vaikutuksia arvioidaan talouden kautta. Kriisin keskellä on vaikeaa arvioida sen lopullista vaikutusta arvomaailmaamme.

Minun utopiassani pandemia on ajuri, liikkeelle paneva voima, joka saa meidät kyseenalaistamaan enenevässä määrin kovia arvoja ja jatkuvaa kasvun tavoittelua sekä nostamaan pehmeät arvot keskiöön.

Joskus naiiveiltakin vaikuttavien utopioiden merkitystä ei siis kannata vähätellä: ne haastavat paitsi nykyhetkeä, myös vallitsevia näkymiä tulevaan. Utopiointi tarjoaakin välttämättömän ja arvokkaan horisontin, joka innostaa ja kannustaa tekemään tulevaisuutta aktiivisesti omilla valinnoillamme.

Kirjoittaja on Turun AMK:n Taideakatemian taidekoordinaattori.